

***ИНФОРМАЦИЈА ЗА ДВИЖЕЊАТА
ВО ПЛАТНИОТ ПРОМЕТ ЗА 2016
ГОДИНА***

ДИРЕКЦИЈА ЗА ПЛАТНИ СИСТЕМИ
НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
март, 2017 година

Постигната е значителна усогласеност на податоците од доменот на платежната статистика со барањата на Регулативата за платежната статистика бр. 1409/2013 на Европската централна банка

Народната банка на Република Македонија спроведува бројни активности во доменот на платните системи за усогласување на националната регулатива со прописите на Европската Унија. Како резултат на овие активности е и усвојувањето на новите подзаконски акти коишто го регулираат известувањето од доменот на платежната статистика. Во согласност со нив, почнувајќи од јануари 2016 година, во значителна мера се постигна усогласеност на податоците со барањата од Регулативата за платежната статистика бр. 1409/2013 на Европската централна банка. Новата рамка на платежната статистика придонесува кон остварување на една од стратегиските цели на Народната банка за обезбедување квалитетни статистички податоци, усогласени со европските статистички стандарди, а притоа водејќи сметка за известувачкиот товар и нивната ефикасна, навремено и едноставно доставување до корисниците.

Најголема вредност на безготовинските трансакции е остварена со кредитни трансфери

Вредноста на безготовинските трансакции во земјата иницирани од или наменети за физичките лица и правните лица (коишто го исклучуваат секторот на монетарни финансиски институции) за 2016 година изнесува 3.178 милијарди денари, што е повеќе за 5,3 пати од износот на номиналниот БДП за 2016 година. Најголемиот дел или 99% се остварени со кредитните трансфери, а остатокот од 1% со платежните картички.

Позитивен тренд на електронско иницирање кредитни трансфери од страна на правните лица

Во рамки на кредитните трансфери, најголемиот дел од вредноста е остварен од страна на правните лица (93,6%), додека остатокот се однесува на физичките лица. Најголемиот дел од вредноста на кредитните трансфери кај правните лица, или 53%, се остварени со електронско иницирање на кредитните трансфери преку користење персонален сметач.

Најголема вредност на прометот остварен со платежни картички во Република Македонија е остварен со платежните картички издадени во земјата

Вредноста на прометот остварен во Република Македонија со користење платежни картички за 2016 година изнесуваше 180 милијарди денари, од којшто 90,7% е со картички издадени во земјата (резиденти), а остатокот е со картички издадени надвор од земјата (нерезиденти). Платежните картички во земјата најмногу се користат за подигање готовина, односно 71% од вкупната вредност на прометот со картички во земјата е за оваа намена, 24% се за плаќање во трговијата (на 34.974 физички места на продажба во земјата), мал процент или 4% отпаѓа на депонирање готовина и 1% е за интернет плаќања (на 678 виртуелни места на продажба).

Позитивен нето-прилив за Република Македонија, како резултат на зголемената употреба на нерезидентните платежни картички во земјата

Од аспект на резидентноста на картичките, вредноста на трансакциите извршени надвор од земјата со резидентни платежни картички изнесуваше 11,0 милијарди денари, при што најголемиот дел од трансакциите беа остварени во Обединетото Кралство (11,5%), Унгарија (10,1%) и Грција (9,6%). Притоа, најголемата вредност на трансакциите со резидентни платежни картички надвор од земјата е остварена во трговијата, на физички места на продажба.

Вредноста на остварените трансакции со платежни картички издадени во странство на уреди лоцирани во земјата во 2016 година изнесуваше 16,6 милијарди денари. Анализирајќи по земји, најголемо учество во вкупната вредност со платежни картички остварена во Македонија имаат платежните картички издадени во САД (12,2%), Швајцарија (8,1%) и Обединетото Кралство (6,4%). Притоа, најголемата вредност на трансакциите со нерезидентни платежни картички во земјата е остварена за повлекување готовина.

Користењето на картичките во земјата и странство во 2016 година обезбеди нето-прилив за Република Македонија во износ од 5,6 милијарди денари.

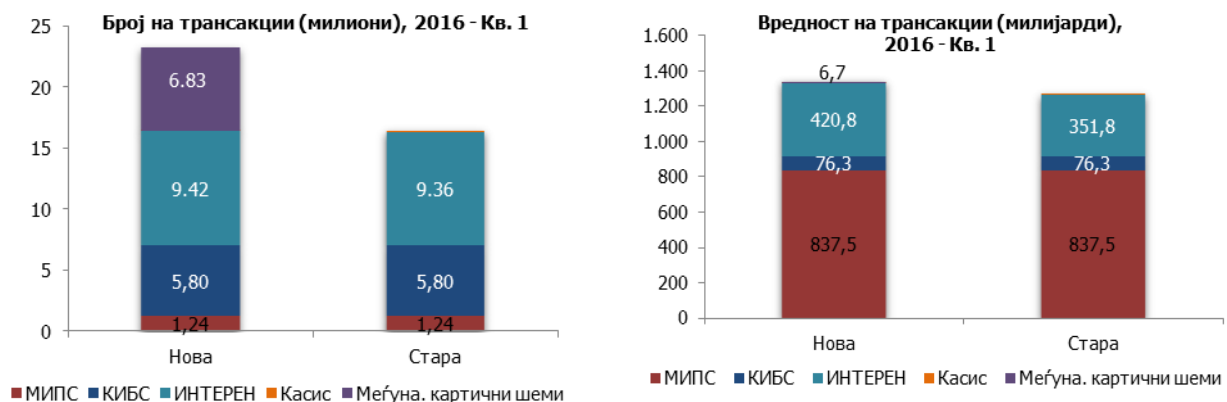
Софистицираните начини на плаќања и инвестирање во соодветна инфраструктура, придонесуваат за брзо и ефикасно спроведување на плаќањата со платежни картички во трговијата

Новите техничко-технолошки решенија во доменот на плаќањата и примената на софистицирани медиуми и уреди за вршење на плаќањата имаат позитивни ефекти и врз развојот на платниот промет во земјата. Бројот на издадените контактено-бесконтактни картички на крајот на 2016 година изнесуваше 252.851 (13,9% од вкупно издадените картички во земјата) и тие можат да се употребуваат на 12.056 контактено-бесконтактни уреди (34,6% од вкупните уреди на физички места на продажба во земјата).

Споредбена анализа на податоците доставувани во согласност со старата и новата методологија за платежна статистика

Почнувајќи од јануари 2016 година, Народната банка вовеле Нова методологија за прикажување на податоците во доменот на платежната статистика, со што во значителна мера се постигна усогласеност на податоците со барањата од Регулативата за платежната статистика бр. 1409/2013 на Европската централна банка. Со новата методолошка рамка се обезбедува подобар опфат и попрецизно статистичко прикажување на клучните показатели во доменот на платниот промет и платежните инструменти, што придонесува за унапредување на квалитетот на статистичките податоци. Понатаму, се проширува опфатот на расположливи показатели, што отвора можности за подетална анализа на состојбите во платниот промет и употребата на платежните инструменти. Значајна новина во овој контекст е што за првпат известувачите доставуваат податоци за трансакциите направени со платежни картички на уредите опслужувани од страна на резидентни обезбедувачи на платежни услуги со картички издадени надвор од земјата, како и податоци за трансакциите на уредите опслужувани од страна на нерезидентни обезбедувачи на платежни услуги надвор од земјата со картички издадени во земјата. На овој начин платежната статистика опфаќа и податоци за прекуграничните трансакции во работењето со платежните картички. Во продолжение се дава краток осврт на главните методолошки разлики помеѓу старата и новата методологија за платежната статистика преку споредбена анализа на податоците за првиот квартал на 2016 година, што беа доставувани од страна на известувачите според двете методологии.

Број и вредност на трансакциите за вкупниот платен промет во земјата. Новата методологија обезбедува проширен опфат на податоците за бројот и вредноста на вкупниот платен промет во земјата. Така, бројот и вредноста на вкупниот платен промет во земјата, коишто согласно со старата методологија содржеа податоци за прометот остварен преку МИПС, КИБС, КАСИС и интерниот платен промет остварен со кредитни трансфери, според новата методологија, покрај наведените податоци, ги вклучуваат и податоците за интерен платен промет остварен со платежни картички и меѓународните картични шеми. Како резултат на проширениот опфат на податоците, бројот и вредноста на вкупниот платен промет во земјата се повисоки согласно со новата методологија, во споредба со старата методологија, при што оваа разлика е поизразена во однос на бројот на трансакциите.

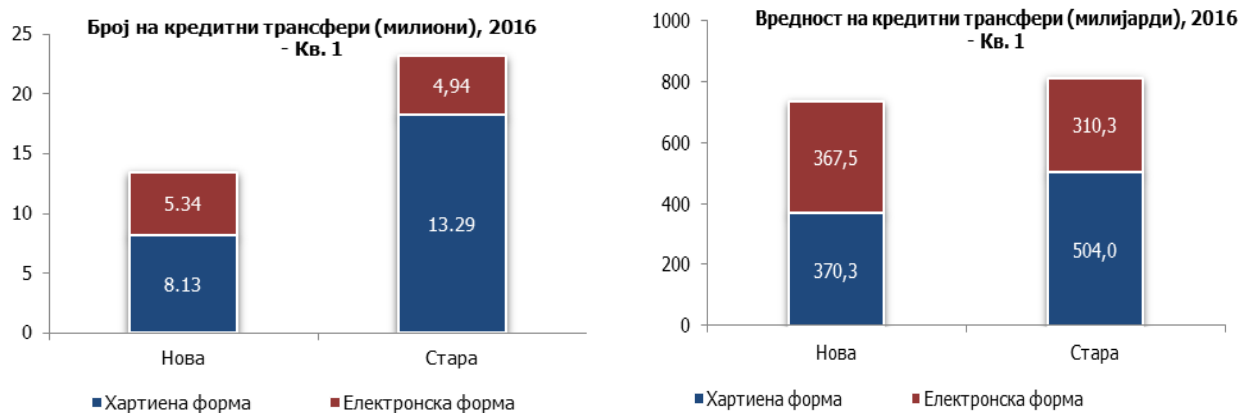

Според старата методологија, интерниот платен промет го вклучуваше прометот остварен само со кредитни трансфери, а во новата методологија интерниот платен промет е проширена категорија и претставува збир од прометот остварен со кредитните трансфери и со платежни картички од

страна на секоја банка во земјата, каде што банката истовремено е издавач на картичката и опслужувач на уредот во трговија.

Со цел да се добие пореална слика за вкупниот платен промет во рамките на земјата, во новата методологија се вовеле категоријата „меѓународни картични шеми“, којашто вклучува податоци за прометот остварен на уредите во земјата опслужувани од страна на банката којашто не е издавач на картичката (картички издадени во земјата и странство).

Кредитни трансфери. Во доменот на кредитните трансфери се јавуваат значителни разлики помеѓу старата и новата методологија коишто се однесуваат и на бројот и на вредноста на трансакциите. Овие разлики се резултат како на начинот на класификацијата на податоците, така и на дефинирањето на одделните категории на податоци.

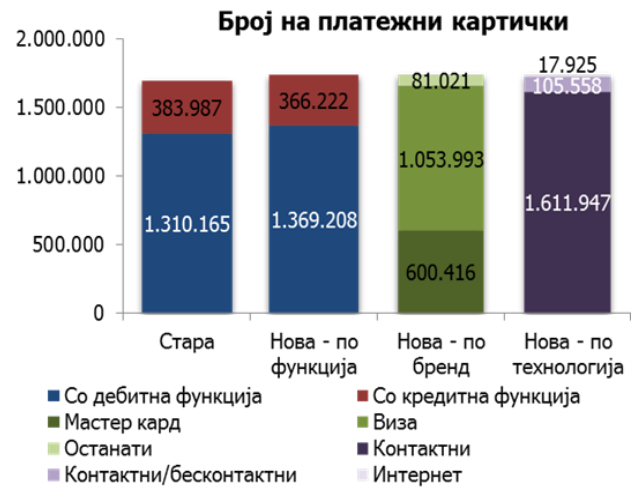
Така, во рамки на новата методологија трансакциите коишто се резултат на просто книжење на сметки (без употреба на пропишан образец – платен налог), не влегуваат во кредитни трансфери, туку се внесуваат како меморандумски ставки „одобрување или задолжување на сметки со просто книжење“. Вклучени се податоци за кредитните трансфери иницирани од страна на државата и државните органи и Народната банка, но се исклучуваат меѓубанкарските трансакции (пазар на пари и девизен пазар) и трансакциите поврзани со спроведувањето на монетарната политика. Исто така, воведена е детална класификација на кредитните трансфери, којашто служи како основа за анализа на сите кредитни трансфери остварени во земјата, по разни основи: формата на иницирање (хартиени и електронски), уредот на кој се иницирани (персонален сметач или друг терминал, банкомат, мобилен телефон и други уреди) и дали се иницирани врз основа на траен налог или налог за присилна наплата. Како резултат на ваквите методолошки разлики, вредноста и бројот на кредитните трансфери се пониски согласно со новата методологија, во однос на старата.

Број и вредност на трансакции со платежни картички по уреди. Старата методологија обезбедуваше податоци за прометот со платежни картички по уреди, каде што не беше целосно утврдено потеклото на картичката (резидентна или нерезидентна картичка). Со новата методологија се прави разграничување помеѓу резидентноста на картичките, при што се расположливи следниве податоци: 1) податоци за прометот направен со резидентни и нерезидентни картички на уреди во земјата (на физички и виртуелни места на продажба и банкомати); 2) податоци за прометот остварен со резидентни картички во странство и 3) аналитички преглед на прометот по уреди од аспект на географската поделба на земјите.

Разликите во вредноста и бројот на трансакциите по уреди согласно со новата и старата методологија се минимални.

Број на платежни картички. Со новата методологија се обезбедува попрецизно дефинирање на одделните категории податоци што се однесуваат на платежните картички. Така, дадени се јасни насоки за тоа како се бројат картичките според сопственоста на картичката (физички или правни лица), според брендот („мастеркард“, „виза“, „американ експрес“, „дајнерс“ и останати домашни картички), според функцијата (картички за повлекување/депонирање готовина, картички со платежна функција – кредитни и дебитни и картички со функција на електронски пари), според начинот на извршување на плаќањата (контактни, контактнo-бесконтактни и интернет-картички) и според уредот за вршење на плаќањата (мобилни телефони).

Како резултат на повисоката прецизност при статистичкото прикажување на податоците, бројот на платежни картички според новата методологија е малку повисок во однос на старата методологија.

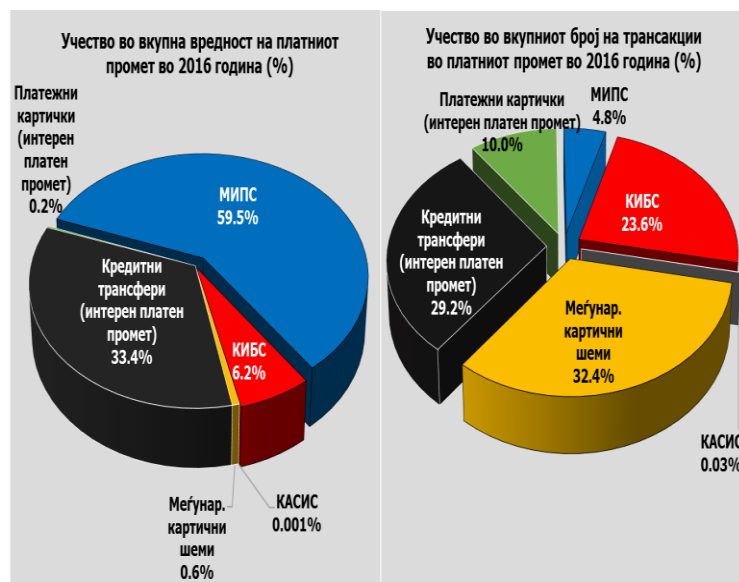
Број на уреди коишто прифаќаат платежни картички.

Со новата методологија се обезбедува попрецизна евиденција на бројот на уредите на физички места на продажба и се воспоставува статистика за бројот на уредите на виртуелните места на продажба, што не беше случај со старата методологија. Така, со новата методологија е уредено дека секоја банка опслужувач треба да ги пријави уредите на местото на продажба и банкоматите коишто самата ги опслужува, а не оние уреди коишто се опслужувани од други институции издавачи на картички. Воведена е дополнителна класификација на уредите на местата на продажба (виртуелни) и на банкоматите (банкомати за депонирање готовина и банкомати за иницирање кредитен трансфер). Со новата методологија се обезбедува попрецизен број на трговците, бидејќи се врши вкрстување по матичен број на трговците кои се пријавуваат од повеќе известувачи и тие се бројат само еднаш. Подобреното евидентирање придонесува за значително намалување на бројот на трговците кои прифаќаат платежни картички, којшто на крајот на 2015 година според новата методологија изнесуваше 12.551 трговец, во споредба со 26.465 трговци според старата методологија.

Во продолжение следува анализа на движењата во платниот промет во 2016 година согласно со новата методологија за прикажување на податоците во доменот на платежната статистика.

ВКУПЕН ПЛАТЕН ПРОМЕТ ВО ЗЕМЈАТА

Вредноста на вкупниот платен промет во земјата¹ во 2016 година изнесуваше 5.438,6 милијарди денари. Притоа, две третини од вредноста на прометот, или 3.609 милијарди денари, беа остварени преку платните системи (МИПС, КИБС, КАСИС и меѓународните картични шеми), додека една третина или 1.829 милијарди денари преку интерните системи на банките. Од аспект на индивидуалното учество на платните системи, најголема вредност се обработува преку МИПС на Народната банка, во чиишто рамки, најголемо учество во вредноста

¹ Вкупниот платен промет во земјата ги опфаќа сите сектори во економијата, вклучувајќи го и секторот на монетарни финансиски институции.

имаат банките (56%) и Народната банка (28%), а остатокот им припаѓа на државата, клириншките системи и останатите институции. *Вкупниот број трансакции коишто беа извршени во домашниот платен промет во 2016 година изнесуваше 103 милиони трансакции.* Најголемиот дел, или 61% беа остварени преку меѓубанкарскиот платен промет, додека остатокот, преку интерните системи на банките. За разлика од структурата кај вредноста на платниот промет, каде што е најголемо учеството на МИПС, кај бројот на трансакциите најголемо учество имаат меѓународните картични шеми (од 32%), што укажува на релативно големо користење на платежните картички во домашната економија.

ПЛАТЕЖНИ ИНСТРУМЕНТИ – кредитни трансфери и платежни картички

Во 2016 година, вкупната вредност на безготовинските трансакции² во земјата, иницирани од или насочени кон физичките лица и правните лица (коишто го исклучуваат секторот на монетарни финансиски институции) изнесува 3.178 милијарди денари, што е повеќе за 5,3 пати од износот на номиналниот БДП за 2016 година. Најголемиот дел од вредноста или 99% се остварени преку кредитните трансфери, а остатокот од 1% се однесува на трансакции во трговија со платежни картички издадени во земјата. Во

компаративен контекст со земјите од ЕУ, високото учество на вредноста на кредитните трансфери во Македонија е слично со земјите од Централна, Источна и Југоисточна Европа (ЦИЈЕ)³, каде што нивното учество е 99,2%, додека во старите земји членки на ЕУ⁴ учеството е пониско и изнесува 94,2%⁵. Истовремено, учеството на вредноста на трансакциите со платежни картички во личната потрошувачка во Република Македонија за 2016 година изнесува 11%, што е значително пониско во споредба со старите земји членки на ЕУ (32%) и релативно пониско во споредба со земјите од ЦИЈЕ (19%). Ваквите податоци укажуваат дека и покрај постојаниот раст на бројот на издадени платежни картички во Македонија, нивната искористеност за плаќања во трговијата е сè уште релативно помала во споредба со земјите од ЕУ.

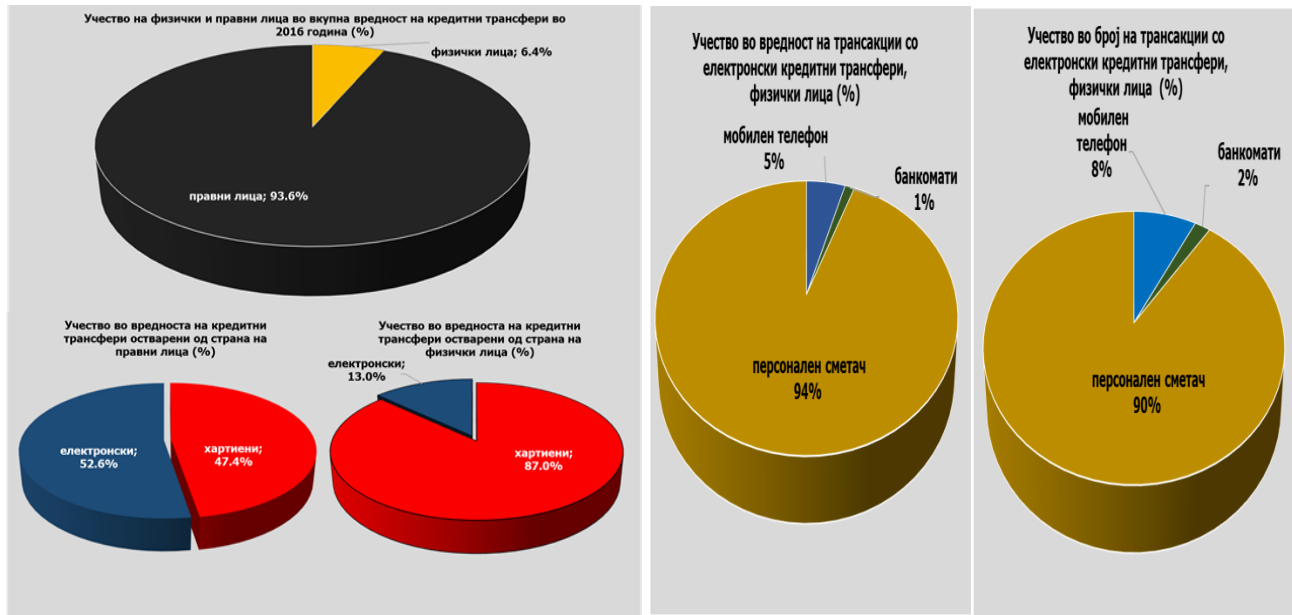
² Безготовинските трансакции се однесуваат на трансакциите иницирани со платен налог – платежен инструмент: кредитни трансфери, директни задолжувања, платежни картички, трансакции со користење електронски пари, чекови и други платежни инструменти. Во Република Македонија директните задолжувања сè уште не се воведени како платежен инструмент, додека чековите беа укинати во 2007 година. Воедно, и покрај законската можност, не постојат трансакции со користење електронски пари. Притоа, во вкупната вредност на безготовинските трансакции се опфатени само кредитните трансфери во домашниот платен промет и плаќањата со платежни картички издадени во РМ во домашниот платен промет.

³ Бугарија, Естонија, Кипар, Латвија, Литванија, Полска, Република Чешка, Романија, Словачка, Словенија, Унгарија и Хрватска.

⁴ Австрија, Белгија, Германија, Грција, Данска, Ирска, Италија, Обединето Кралство, Португалија, Финска, Франција, Холандија, Шведска и Шпанија.

⁵ Последно расположливите податоци за земјите членки на ЕУ се однесуваат на 2015 година.

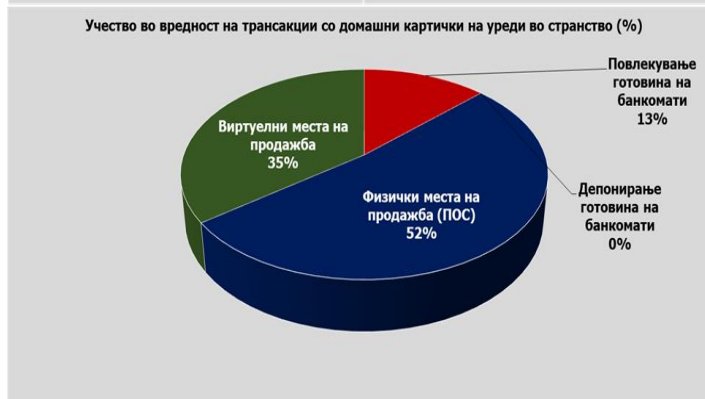
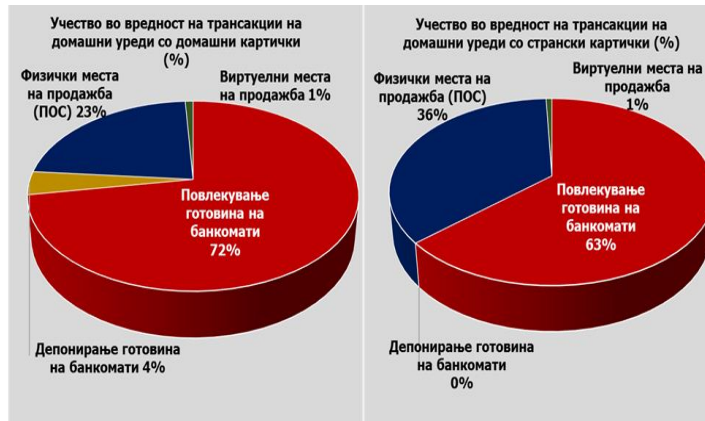
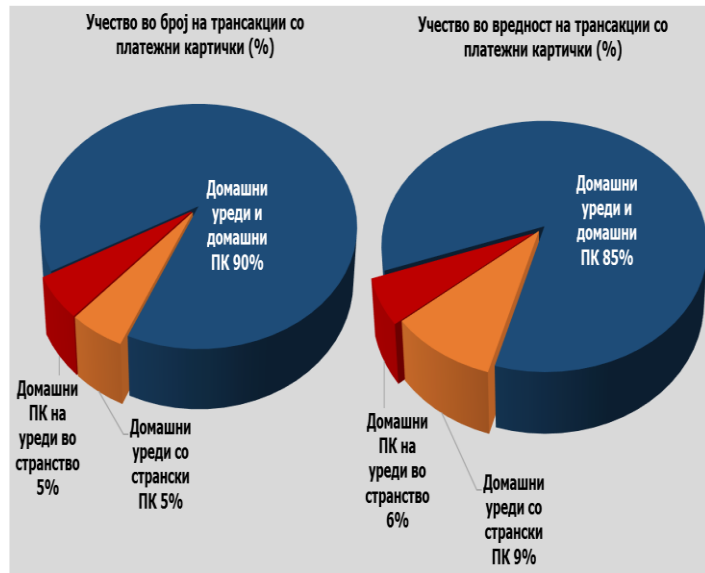

Вкупниот број на безготовинските трансакции од страна на физичките лица и правните лица во земјата изнесува 92 милиона трансакции, при што поголем дел или 62% се остварени преку кредитните трансфери. Како резултат на иновациите во плаќањата и придобивките коишто ги нуди електронското банкарство (можност за иницирање плаќања 24 часа 7 дена во неделата и пониски провизии за електронските налози, наспроти провизиите на налозите иницирани во хартиена форма на шалтерите на банките), во Република Македонија сè повеќе се зголемува користењето на услугите на електронското банкарство од страна на физичките и правните лица. На ова укажува релативно значајното учество (од 41%) на електронските налози во вкупниот број на кредитните трансфери, коешто сепак е пониско за двапати во споредба со земјите од групата на старите членки во ЕУ и ЦИЈЕ (89% и 86%, соодветно). Бројот на кредитните трансфери по глава на жител во Македонија изнесува 28 трансакции што е помалку за двапати во споредба со земјите од ЦИЈЕ и старите земји членки на ЕУ (58 и 56 трансакции, соодветно).

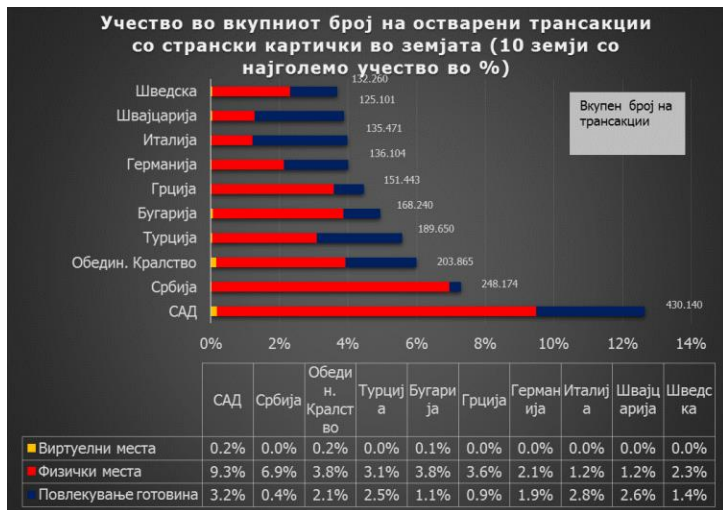
Во рамките на кредитните трансфери, најголем дел од вредноста е остварена од страна на правните лица (93,6%), додека остатокот се однесува на физичките лица. Правните лица сè повеќе ги користат придобивките од електронското банкарство, каде што 53% од вредноста е остварена со електронско иницирање на кредитните трансфери, преку користење персонален сметач – компјутер. Кај физичките лица се забележува дека најголема вредност од кредитните трансфери (87%) е остварена со примена на хартиени налози. И покрај големата примена на хартиените кредитни трансфери во вршењето на плаќањата, сепак може да се согледа дека и кај физичките лица постои тенденција за користење на новите, софистицирани начини на плаќања во земјата. Притоа, најголема примена има кај персоналниот сметач кај вредноста и бројот на остварените трансакции со електронски кредитни трансфери (94% и 90%), соодветно, но се забележува и умерена употреба на мобилните телефони и банкоматите, за вршење интернет-плаќањата.

Бројот на извршените трансакции со платежни картички⁶ во 2016 година изнесуваше 69 милиони трансакции, од кои 95% се остварени во земјата, а остатокот во странство. **Вредноста на вкупниот промет остварен со користење платежни картички** изнесуваше 191 милијарда денари, од кои 94% се остварени во земјата (со учество на резидентните картички од 85%), додека остатокот од вкупната вредност со платежни картички се остварени на уреди опслужувани од страна на нерезиденти (во странство).

Во однос на намената на платежните картички на територијата на Република Македонија, во 2016 година во најголем дел се користеле за повлекување готовина како од страна на резидентите, така и од страна на нерезидентите (72% и 63%, соодветно). Резидентите оствариле помала вредност на физичките места на продажба (23%), за депонирање готовина на банкомати (4%), а најмалку за плаќања преку интернет (1%). Од друга страна, нерезидентите со платежните картички оствариле повисока вредност на плаќања во трговијата (36%), а како и резидентите, имале ниска склоност за интернет-трговија. Пониската склоност на резидентите од нерезидентите за плаќање во трговија со платежните картички се огледува и преку просечната вредност на трансакцијата на физичките места на продажба, којашто за резидентните картички изнесува 1.024 денари, додека, пак, за нерезидентните картички изнесува 2.870 денари. *Во однос на намената на резидентните платежни картички во странство, во 2016 година најголема вредност е остварена на физичките места на продажба (52%), со просечна вредност по трансакција од 2.913 денари.* Во однос на интернет-трговијата, вредноста на трансакциите остварени на виртуелните места на продажба со резидентни картички во странство изнесува вкупно 3,8 милијарди денари (или 35% од вкупната вредност), а најмал дел отпаѓа на повлекувањето готовина.

⁶ Трансакциите со платежни картички во овој дел се прикажани од аспект на локација на уредите (во земјата и странство), пришто покрај трансакциите во трговијата се вклучени и трансакции за подигање и депонирање готовина на банкомати.

ЦИЈЕ со 3 трансакции по глава на жител. Кај старите земји членки на ЕУ, бројот на трансакциите со платежни картички по глава на жител е значително повисок и изнесува 9 трансакции.

Во споредба со старите земји членки на ЕУ и земјите во групата ЦИЈЕ, бројот на трансакциите со домашни платежни картички на уредите на физички места на продажба (во трговијата) во земјата, по глава на жител во Македонија изнесува 18 трансакции, што е помалку за два и пол пати во споредба со земјите во групата ЦИЈЕ со 45 трансакции по глава на жител. Кај старите земји членки на ЕУ, бројот на трансакциите со платежни картички по глава на жител е значително повисок и изнесува 102 трансакции. Бројот на трансакциите со странски платежни картички на уредите на физички места на продажба во земјата, по глава на жител во Македонија изнесува 1 трансакција, што е под просекот, во споредба со земјите во групата ЦИЈЕ со 2 трансакции по глава на жител. Кај старите земји членки на ЕУ, бројот на трансакциите со платежни картички по глава на жител е значително повисок и изнесува 16 трансакции. Во однос на бројот на трансакциите со домашни платежни картички на уредите на физички места на продажба во странство по глава на жител, тој изнесува 1 трансакција, што е под просекот на земјите во групата

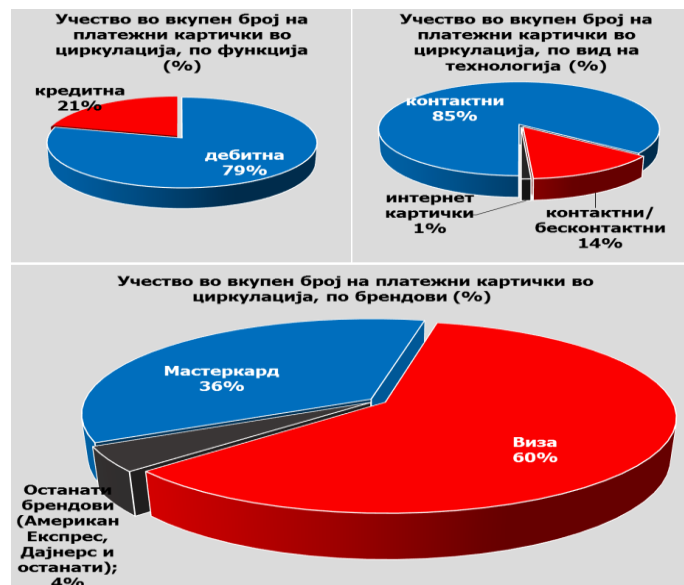
Од географски аспект, во 2016 година вкупниот број на трансакции во земјата со платежни картички издадени во странство изнесуваше 3,4 милиони трансакции, при што најголемиот дел од трансакциите беа остварени со платежни картички издадени во САД (12,7%), Србија (7,3%) и Обединетото Кралство (6,0%). Анализирајќи според структурата, најголемиот дел од трансакциите биле остварени во трговијата, на физички

места на продажба, освен за платежни картички од Италија и Швајцарија каде што најголемиот дел од остварените трансакции биле за повлекување готовина (на банкомати). Притоа, бројот на трансакциите на виртуелни места на продажба е незначителен. Од аспект на вредноста на остварените трансакции со платежни картички издадени во странство на уреди лоцирани во земјата, вкупната вредност изнесуваше 16,6 милијарди денари. Анализирајќи по земји, најголемо учество во вкупната вредност имаат платежните картички издадени во САД (12,2%), Швајцарија (8,1%) и Обединетото Кралство (6,4%). Најголемиот дел од вредноста е остварена за повлекување готовина што се однесува на сите земји, освен на платежните картички издадени во Грција, каде што најголемата вредност на трансакциите е остварена во трговијата на физичките места на продажба.

Вкупниот број на остварените трансакции со домашни платежни картички на уредите лоцирани во странство во 2016 година изнесуваше 4,2 милиона трансакции. Притоа, анализата на структурата по земји покажува дека најголемиот број трансакции се остварени на уредите лоцирани во Обединетото Кралство, Луксембург и Србија, коишто во вкупниот број трансакции со платежни картички имаат учество од 24,6%, 9,2% и 7,3%, соодветно. Значителен број од трансакциите се остварени на виртуелни места на продажба во пет од десет земји

со најголемо учество во вкупниот број на трансакции (Обединетото Кралство, Луксембург, САД, Унгарија и Ирска). Од аспект на вредноста на остварените трансакции со домашни платежни картички на уреди лоцирани во странство, во 2016 година таа изнесуваше 11,0 милијарди денари. Најголемиот дел од вредноста беше остварена во Обединетото Кралство (11,5%), Унгарија (10,1%) и Грција (9,6%), заради интернет-трговија и на физичките места на продажба. Споредбата на вредноста на остварените трансакции во доменот на картичното работење, со картички издадени во земјата и странство, укажува дека во Република Македонија во 2016 година е остварен нето-прилив во износ од 5,6 милијарди денари.

Вкупниот број платежни картички заклучно со декември 2016 година изнесува 1.818.676. Околу четири петтини од вкупниот број картички се дебитни, а остатокот се картички со кредитна функција. Притоа, физичките и правните лица најмногу ги поседуваат картичките од брендот „виза“ (60%), потоа следува брендот „мастер кард“ (36%). Како резултат на следењето на светските трендови и најновите техничко-технолошки решенија во доменот на плаќањата, банките започнаа со промовирање на контактено-бесконтактните картички. Бројот на овие картички на крајот на декември изнесуваше 252.851 картичка,

или 14% од вкупниот број издадени картички.

Бројот на уредите коишто прифаќаат платежни картички, на крајот на 2016 година, изнесуваше 36.426.

Притоа, најголемо учество имаат уредите за електронски трансфер на средства на физичките места на продажба (34.974, или 96% од вкупниот број уреди), а остатокот го сочинуваат уредите на виртуелните места на продажба и останатите уреди за прифаќање плаќања⁷. Поради иновациите во плаќањата, се јави потреба од воспоставување соодветна инфраструктура на уреди на физичките места на продажба за прифаќање контактно-бесконтактните картички,

коишто на крајот на декември изнесуваа 12.056, или 35% од вкупните инсталирани уреди на физичките места на продажба. Со воведувањето на овие софистицирани уреди за прифаќање на плаќањата во картичното работење, се постигнува поголема ефективност и брзина во плаќањата во трговијата, како и намалување на редовите на чекање на клиентите. **Вкупниот број банкомати на територијата на Република Македонија на крајот на 2016 година изнесува 1.039, од кои најголемиот број (67%) служат само за повлекување готовина, а остатокот од нив, покрај основната функција нудат и можност за иницирање кредитен трансфер (25%) и депонирање готовина (8%).** Се очекува дека тенденцијата на воведување на банкоматите со надградени, дополнителни функции ќе овозможи користи за сите страни вклучени во процесот на плаќањето, и тоа пред сè кон промена на навиките на клиентите, односно користење на придобивките од софистицираните начини на плаќање, брзина и ефикасност во плаќањето, заштеда во времето на чекање на шалтерите на банките, а со тоа и намалување на рачната обработка на податоците на шалтерските работници.

Вкупниот број трговци во земјата коишто прифаќаат картички, на крајот на 2016 година, изнесуваше 13.080 и тие располагаат со уреди за прифаќања на плаќања со

⁷ Категоријата „останати уреди за прифаќање на плаќањата“ го вклучува вкупниот број уреди за брза наплата од страна на корисниците, вкупниот број инсталирани уреди на продажните места за прифаќање плаќање од страна на корисниците на микроплаќање, како и други уреди за прифаќање плаќања (што не се банкомати и уреди на физичките и виртуелните места на продажба).

картички на 20.581 продажно место⁸. Притоа најголемо учество имаат трговците коишто прифаќаат плаќања на физичките места на продажба (12.265 или 94% од вкупниот број трговци во земјата коишто прифаќаат плаќања со платежни картички), понатаму следуваат трговците коишто прифаќаат плаќања на виртуелните места на продажба (612 трговци или учество од 5%), а остатокот од 1% го сочинуваат трговците коишто прифаќаат плаќања на останати уреди (системите за брза наплата и обезбедувачите на услуги за микроплаќања). Од аспект на бројот на продажните места на трговците, најзастапени се повторно продажните места коишто прифаќаат плаќања на физичките места на продажба (19.202 или 93,3%), додека, пак, бројот на виртуелните уреди (678) и продажните места (701) коишто прифаќаат плаќања на останати уреди учествува со 1% и 3,4%, соодветно.

ВКУПЕН БРОЈ НА ОТВОРЕНИ И БЛОКИРАНИ ТРАНСАКЦИСКИ СМЕТКИ

На крајот од 2016 година, бројот на трансакциски сметки, коишто се во сопственост на 1.725.891 депонент изнесуваше 3.865.479 и оствари годишен раст од 1,2%. Притоа, бројот на сметките на физичките лица изнесува 3.672.384 и бележи годишен раст од 1,7%, додека намалување е забележано кај сметките на правните лица за 6,4%, на годишна основа. Така, бројот на сметките на правните лица во Република Македонија изнесува 193.095, а тие се во сопственост на 118.787 депоненти правни лица.

Бројот на блокирани сметки на крајот од 2016 година што се во сопственост на 117.602 блокирани депоненти, изнесуваше 244.049 (или 6,3% од вкупните трансакциски сметки) и оствари годишен пад од 2,1%.

Намалувањето на блокираните сметки се должи на намалениот број на блокирани сметки на правните лица (53.656 на крајот на 2016 година што се во сопственост на 35.339 блокирани депоненти, наспроти 68.836 блокирани сметки на правните лица во 2015 година), коишто на годишна основа бележат голем пад од 22,1%. Големiot пад на блокираните сметки на правните лица е прво вакво придвижување по појавата на глобалната криза во 2009 година и следува по период на речиси постојан раст на бројот на блокирани сметки. Бројот на блокирани сметки на физички лица (190.393) што се во сопственост на 82.263 блокирани депоненти физички лица е зголемен за 5,8% во однос на истиот период од претходната година. Сепак, за 2016 година карактеристично е значително забавување на растот на блокираните сметки на физичките лица, во споредба со претходните две години кога беа забележани двоцифрени стапки на раст на блокираните сметки (од 35,4% и 19,1% во 2014 година и 2015 година, соодветно).

⁸ Бројот на продажни места на трговците коишто прифаќаат платежни картички е приближен. Имено, за пресметка на вкупниот број на продажни места на трговците коишто прифаќаат платежни картички, направено е броене на највисокиот број на продажни места пријавени за секој трговец, на следниов начин: известувачите доставуваат матичен број на трговците и број на продажните места на секој трговец којшто прифаќа плаќање со платежни картички. Доколку за ист трговец известуваат повеќе известувачи (еден трговец може да соработува со повеќе известувачи), тогаш во вкупниот број се бројат продажните места од известувачот којшто пријавил најголем број на продажни места за конкретниот трговец.